

Nr 127.

Av herr **Persson** i Norrköping, *om ersättande av nu föreskriven revisionsskilling med en fullföljdsavgift till i vissa fall växlande belopp m. m.*

De i kungl. propositionen nr 4 angående ändrad lydelse av 30 kap. rättegångsbalken m. m. föreslagna åtgärderna till påskyndande av rättskipningen i högsta domstolen hava av justitieministern beräknats skola först efter 7 à 8 år hava nedbragt balansen av oavgjorda mål till normalt omfång. Det synes högst beklagligt, att de föreslagna betydande inskränkningarna i rätten att fullfölja talan till högsta domstolen jämte de särskilda åtgärderna för balansens avarbetande icke äro ägnade att tidigare, än som nyss nämnts, leda till avsett resultat. Lagrådet har också hemställt, huruvida icke redan nu ytterligare åtgärder till arbetsbördans minskande borde åvägabringas, samt i sådant avseende givit anvisning på vissa tänkbara utvägar.

Utan att jag ännu hunnit bilda mig någon bestämd uppfattning rörande detaljerna i det av Kungl. Maj:t framlagda omfattande lagförslaget och fastän jag inser det befogade i lagrådets vädjan, att de stridiga meningar, som under det föregående arbetet städse framträtt och motverkat möjligheten att komma fram till ett nöjaktigt resultat, måtte kunna enas, vill jag dock, innan ärendet företages till behandling i lagutskottet, fästa uppmärksamheten på ett par åtgärder utöver de av Kungl. Maj:t föreslagna, som synas mig i detta sammanhang böra komma under övervägande.

Till minskande av tillströmningen av mål till högsta domstolen har Kungl. Maj:t föreslagit dels avskärandet från fullföljd av mål rörande ringare värden även som mindre brottmål, dels ock bestämmelser om skyldighet för klagande part att deponera vissa avgifter före målets fullföl-

jande. Det synes mig nu vara uppenbart, att för den, som processar angående mycket stora ekonomiska värden, skyldigheten att deponera 150 kronor i revisions skilling (eller, som den i förslaget kallas, fullföljdsavgift) och samma belopp till säkerhet för motpartens anspråk på kostnadsersättning icke kan spela någon nämnvärd roll såsom avhållande faktor. Det borde därför tagas under överbägande, om icke dylika mål skulle kunna beläggas med en rättegångsavgift av sådan storlek, att den vore ägnad att bringa en missnöjd part till eftertanke, huruvida det verkligen föreligger grundad anledning till fullföljd av talan. Gällande stämpelförordning erbjuder exempel på avgifter, som rättssökande i vissa fall hava att erlagga och som äro proportionella efter det belopp, varom fråga är (t. ex. krav eller lagsökning på grund av skuldebrev; ansökan om lagfart eller in-teckning). En liknande stämpelavgift, blott utgående efter vida högre procent, synes mig lämpligen kunna uttagas i sådana fall, då part vill överklaga hovrätts utslag i mål angående penningar eller penningars värde. Befrielse från avgiftens erläggande skulle naturligtvis kunna vinnas av part, som styrkte sig vara medellös. Icke heller borde det vara uteslutet att part, som vore i mindre goda ekonomiska förhållanden utan att dock kunna betecknas som medellös, skulle kunna erhålla nedsättning i avgiftsplikten.

Föreskrifter om en fullföljdsavgift av antytt slag skulle emellertid komma att verka orättvist, så framt icke part, som i högsta domstolen vunne den sökta ändringen, bleve tillerkänd ersättning för sina kostnader. Då vår lagstiftning rörande rättegångskostnad, enligt vad riksdagens justitieombudsman i skrivelse till Kungl. Maj:t den 5 maj 1908 utvecklat (se ämbetsberättelsen 1909 sid. 112), intager en synnerligen föråldrad ståndpunkt i nyssnämnda avseende, torde införandet av en verklig fullföljdsavgift ovillkorligen förutsätta ändring av rättegångsbalkens bestämmelser härutinnan.

En utredning av alla hithörande frågor kan endast verkställas genom Kungl. Maj:t. Kommer en sådan utredning till stånd och giver den till resultat, att erläggandet av en progressiv stämpelavgift bör stadgas som villkor för fullföljd av talan mot hovrätts utslag, torde i sammanhang härmed den ofta orättvist verkande och principiellt förkastliga revisions skillingen kunna helt och hållet avskaffas. Även vill jag uttala önskvär-dheten av att vid bestämmandet av stämpelavgiftens storlek dennas minimum måtte sättas till en lägre summa än den nuvarande revisions skillingen, exempelvis till det belopp, som i herr Lindhagens reservation till lagut-

skottets utlåtande 1913, nr 13, föreslagits för den av honom förordade progressiva revisionsskillingen, eller 100 kronor.

På ännu en annan punkt förefaller det mig, som om något ytterligare skulle kunna göras för att avhålla parter, som processa om höga penningebelopp, från obehörig fullföljd, särskilt från fullföljd i rent förhållningssyfte.

De bestämmelser, som för närvarande finnas rörande verkställighet av hovrätts dom, hava i praktiken visat sig så litet effektiva, att det på allvar ifrågasatts att återinföra skyldigheten att fullgöra sådan dom såsom villkor för rätt att fullfölja talan mot densamma. Justitierådet Hellner har med beklagande konstaterat, att detta icke låter sig göra. I stället har han hänvisat till konkurslagstiftningskommitténs förslag till ny konkurslag, enligt vilket det skulle bli möjligt att få ett konkursförfarande öppnat mot gäldenären även på grund av en icke laga kraftvunnen dom.

För min del kan jag icke inse, att det skall vara nödvändigt att avvakta antagandet av en hel ny konkurslag för att möjliggöra för en borgenär, som vunnit i hovrätt, att få motparten försatt i konkurs oberoende därav, att ändring i domen sökes. Över huvud synes det mig kunna ifrågasättas, om icke hovrätts utslag, varigenom betalningsskyldighet blivit någon ålagd, städse borde kunna gå i verkställighet såsom laga kraftgående dom. Hithörande frågor äro emellertid av den invecklade beskaffenhet, att de icke kunna genom en enskild motionärs försorg tillfredsställande utredas.

De av mig nu ifrågasatta åtgärderna torde kunna genomföras helt fristående från de av Kungl. Maj:t föreslagna. De avse så mycket mindre att ersätta någon av dessa senare, som den eventuella effekten av dem icke låter sig beräknas. Såsom av den kungl. propositionen framgår, befinner sig rättsskipningen i högsta domstolen i ett rent förtvivlat nödläge, som ovillkorligen kräver ett skyndsamt och kraftigt ingripande. Det är därför icke min önskan att, genom vad som ovan anförts, fördröja någon enda av de åtgärder, om vilka redan den nu samlade riksdagen kan enas.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville taga under omprövning, dels huruvida icke den nuvarande revisionsskillingen må kunna avskaffas och ersättas med en fullföljds-

avgift, som i mål angående penningar eller sådant, som kan skattas i penningar, utgår proportionellt efter tvisteföremålets värde, dels ock huruvida icke bestämmelserna angående verkställighet av hovrätts dom, varigenom betalningsskyldighet blivit part ålagd, må kunna skärfas till förhindrande därav, att talan fullföljes enbart i förhållningssyfte, *samt att* Kungl. Maj:t täcktes till riksdagen, om möjligt redan 1916, inkomma med det förslag, vartill denna prövning kan föranleda.

Stockholm den 26 januari 1915.

Sven Persson.